

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

Negocierea Acordului de Asociere cu UE: evoluții și perspective

**Transcriptul emisiunii radiofonice, din 04 aprilie 2010, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.*

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. **Acordul de Asociere dintre R. Moldova și UE: conținut și evoluții în procesul de negociere**
2. **Durata negocierilor pe marginea Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE**
3. **Acordul de Asociere dintre R. Moldova și UE și perspectiva europeană a R. Moldova**
4. **Beneficiile Acordului de Asociere pentru R. Moldova**
5. **Liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii R. Moldova**

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: Bună ziua stimați ascultători! Sunt Corneliu Rusnac și vă salut la o nouă ediție a emisiunii de sinteze și dezbateri pe teme de politică externă, emisiune realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert.

Astăzi vom discuta despre cea de a doua rundă de negocieri pe marginea Acordului de Asociere cu UE care a avut loc pe 25-26 martie la Bruxelles. Invitații noștri sunt domnii Valeriu Gheorghiu, Directorul Departamentului Integrare Europeană din cadrul Ministerului de Externe și Victor Chirilă, Director Executiv al Asociației pentru Politică Externă. Buna ziua și bine ați venit la emisiunea noastră!

Corneliu RUSNAC: Așadar, dl Gheorghiu aș vrea să vă întreb în primul rând ce progrese au fost înregistrate între prima și a doua rundă de negocieri pe marginea Acordului de Asociere, prima rundă având loc în ianuarie?

1. **Acordul de Asociere dintre R. Moldova și UE: conținut și evoluții în procesul de negociere**

Valeriu GHEORGHIU, Directorul Departamentului Integrare Europeană din cadrul Ministerului de Externe: Înainte de a vorbi despre progrese și în general despre negocieri, aș vrea să fac o mică precizare. Au fost spuse de mai multe ori cuvinte, politică externă, de fapt, acest acord eu l-aș califica mai degrabă ca un acord pentru politica noastră internă, pentru că integrarea europeană sunt, de fapt, eforturile noastre pe plan intern. Dar, aveți dreptate se negociază între R. Moldova și UE, deci, într-un fel, este vorba și de politică externă. Dacă revenim la Acord și la progrese, trebuie să recunosc că au fost chiar puțin mai mari decât ne-am așteptat fiindcă structura acordului este următoarea. Există patru grupe mari de teme care le numim blocuri. Primul este dialogul politic și reforma, cooperarea în domeniul Politicii Externe și de Securitate, al doilea domeniu este Justiția, Libertatea și Securitatea, al treilea Cooperarea Economică, Sectorială, Financiară și al patrulea Contacte Interumane. În aceste patru blocuri există domenii unde suntem mai avansați și sunt domenii unde, probabil, vom negocia mai mult timp pentru că sunt mai multe probleme. De exemplu, în blocul al patrulea Contacte de la Om la Om, negocierile au fost destul de dinamice, practic 90-95% sunt practic, temporar închise din capitolele

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

negociate. Dar, spuneam că am fost surprinși de viteza cu care am negociat în alte domenii și aici mă refer la domeniul: Justiția, Libertatea și Securitatea. Ca să înțelegi ce anume negociem în acest domeniu o să enumer câteva teme: Supremația Legii, Drepturile Omului, Protecția Datelor cu Caracter Personal, Combaterea Terorismului, a Crimei Organizate, Combaterea Traficului de Ființe Umane și altele. Sunt niște domenii unde, cel puțin până acum, am fost văzuți nu în cea mai buna lumină, de exemplu, traficul de ființe umane, și de aceea, ne așteptam că o să avem probleme mari și o să trebuiască să negociem mult timp. Totuși, probabil că determinarea actualii guvernări a făcut să avem un credit de încredere din partea partenerilor europeni, cel puțin, nu am avut probleme în negocierea acestor probleme și practic și acest capitol s-a încheiat. Noi ne-am pus de acord ce facem, cum cooperăm mai departe și același lucru se referă la cooperarea în domeniul Politicii Externe și de Securitate. Aici, vreau să dau un exemplu. Nu este vorba de niște negocieri în care noi suntem de acord imediat cu tot ce ni se propune și din această cauză avansăm foarte repede. Exemplul se referă la domeniul Neproliferării Armelor de Distrugere în Masă. Ce înseamnă cooperarea cu UE, înseamnă că noi trebuie să avem aceiași legislație ca să ne putem înțelege și să cooperăm. Într-adevăr, R. Moldova este parte la cele mai importante Tratatate și Convenții Internaționale în acest domeniu. Deci, în principiu cooperarea există. Trebuie doar să ne înțelegem concret asupra unor activități precum: cum controlăm tranzitul unor mărfuri pe teritoriul nostru, astfel ca să nu apară tranzitul anume acelor substanțe sau chiar arme, dar, substanțe care pot fi folosite pentru fabricarea armelor de distrugere în masă.

Corneliu RUSNAC: Cum ar fi, de exemplu, deșeurile nucleare din Bulgaria care se transportau în Rusia, pe vremuri...

Valeriu GHEORGHIU: Exact. Pentru asta trebuie să fie echipate punctele noastre de trecere a frontierei, punctele vamale cu echipamentul special care să depisteze. Nu este o sarcină foarte grea sau imposibil de realizat. De aceea, în acest domeniu, ca și în cel precedent, negocierile au fost productive, dinamice și constructive. În schimb, avem alte domenii unde vom avea probleme.

Corneliu RUSNAC: Care sunt ele?

Valeriu GHEORGHIU: În primul rând cred că se referă la domeniile viitoarelor negocieri. Problema este că noi în grupul al treilea, pe care l-am pomenit, Cooperarea Economică, Sectorială și Financiară, noi acum vorbim despre modul în care o să cooperăm cu UE în domeniul Transportului, Mediului, Sănătății, Drepturilor Societăților Comerciale, Finanțelor. Dar, după asta urmează următoarea etapă, și anume crearea zonei de liber schimb cuprinzător și aprofundat. Ceia ce înseamnă că între R. Moldova și UE nu vor fi bariere pentru circulația mărfurilor, capitalului, serviciilor. Următorul pas, înseamnă că la noi o să vină companiile străine, băncile străine, ceea ce o să prezinte anumite riscuri pentru activitatea agenților noștri economici. Uitați aici, noi o să avem multe probleme, pentru că dacă suntem imediat de acord cu ceea ce ni se propune în mod normal să deschidem complet piața atunci sunt două riscuri: dacă nu suntem pregătiți, în primul rând agenții noștri economici o să sufere dar, și cetățenii, consumatorii nu o să aibă serviciile pe care ți le oferă o piață într-adevăr liberă și funcțională. Aici putem da exemplul transportului aerian. Nu demult am văzut adresarea mai multor cetățeni către conducerea țării, oamenii sunt indignați de faptul că nu se iau măsuri radicale pentru a liberaliza transportul aerian și a admite companiile low

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

cost (cost redus) în spațiul aerian al Moldovei. Nu sunt specialist. În calitate de consumator, probabil, o să câștig dacă o să vină companiile astea care o să ne vândă bilete nu cu 500, 700 de euro până la Bruxelles dar, cu 100, așa cum zboară cetățenii României de la București la Bruxelles. Dar, suntem noi oare gata pentru așa ceva, din toate punctele de vedere. Există infrastructura, aeroporturile noastre sunt gata. Aici sunt multe aspecte care trebuie analizate la rece, pentru ca să nu punem la pământ agricultura, transportul și alte domenii.

Corneliu RUSNAC: O singură precizare. Eu vroiam să le spuneți ascultătorilor noștri foarte exact, ce se are în vedere prin închiderea capitolelor respective?

Valeriu GHEORGHIU: Este un detaliu tehnic. Închiderea este un detaliu provizoriu la etapa aceasta și înseamnă că părțile au convenit asupra textului pe care l-au negociat și nu au nici un fel de divergențe. De ce este provizorie, vă dau un exemplu: există un domeniu cooperarea regională și transfrontalieră. Aici s-a convenit că unul din domeniile de bază în care o să aibă loc această cooperare o să fie în cadrul așa numitei cooperări Dunărene. Este o inițiativă a României și a Austriei susținută de Comisia Europeană care are drept obiectiv cooperarea tuturor statelor care au ieșire la Dunăre în diverse domenii: energie, mediu cu scopul dezvoltării tuturor acestor regiuni. Problema este că la etapa de astăzi nu există un document clar cum va funcționa această strategie. Au fost doar câteva reuniuni, iar în februarie a avut loc la Budapesta Summit-ul Dunărean, unde a participat și delegația R. Moldova condusă de dl Prim-ministru dar, documentul final, adică toate prevederile conform cărora se va desfășura cooperarea va fi gata în decembrie. Noi o să ne întoarcem la acest capitol cu precizările respective. În alte cazuri, închiderea temporară înseamnă că trebuie să ne punem de acord cu privire la perioadele de timp în care o să fie implementată legislația respectivă europeană. Asta va trebui să o facem neapărat. În general, esența acestor negocieri până la urmă în mare va fi să ne înțelegem asupra perioadelor de timp în care ne obligăm să implementăm legislația europeană. Nu putem imediat să implementăm niște reglementări pentru care nu suntem gata, și dimpotrivă nu putem să lăsăm pentru zeci de ani acest proces pentru că nu ar avea rost atunci negocierea acestui Acord.

Corneliu RUSNAC: Dl Chirilă, acum aș vrea să vă întreb pe dvs. care sunt domeniile pe care R. Moldova ar putea avansa cel mai repede în cadrul acestor negocieri și care sunt domeniile cu cele mai multe probleme pe lângă cele enumerate deja?

Victor CHIRILĂ, Director Executiv al Asociației pentru Politică Externă: Capitolul ce ține de cooperarea politică și cooperarea politică externă cred că sunt ușor de negociat. Aici nu văd prea mari divergențe dintre R. Moldova și UE, dimpotrivă sunt mai multe domenii unde interesele noastre sunt convergente și în sensul acesta cred că aici, capitolele vor fi negociate foarte rapid. Mesajele care vin de la Bruxelles și declarațiile care le-au făcut reprezentanții Ministerului de Externe indică acest lucru. De asemenea, cred că la fel de rapid s-ar putea rezolvat acele mici probleme care există la capitolul Justiție, Libertate și Securitate pentru că există dorința din ambele părți să se găsească compromisele necesare. Aici aș vrea să menționez un subiect mai delicat care ar trebui discutat în primul rând de societatea civilă și anume aderarea R. Moldova la Curtea Penală Internațională de la Roma, un statut care trebuie acceptat de către noi și trebuie acceptate și obligațiile acestui statut. Deocamdată, din cauza unor probleme de

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

politică externă, a unor angajamente luate anterior de guvernarea de la Chișinău vis-a-vis de Washington acest lucru este imposibil dar, probabil este nevoie de un dialog deschis cu actuala administrație de la Casa Albă asupra acestui subiect pentru a lămuri care sunt mizele în cazul nostru. Deși UE nu creează probleme la acest capitol probabil că spre sfârșitul negocierii acestui Acord de Asociere, aderarea R. Moldova la Curtea Penală de la Roma va fi inevitabilă sau va fi un imperativ. Anumite probleme ar putea să apară, așa cum a menționat și dl Gheorghiu la crearea unei zone de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare cu UE pentru că, aici, vorbim nu doar de ridicarea barierelor vamale, taxelor vamale dar, și de asumarea unui volum mare de aquo-communitaire, sau mai bine zis, legislației comunitare, iar acest lucru implica anumite responsabilități, anumite angajamente care pot avea un efect nu întotdeauna benefic asupra întreprinzătorilor noștri economici sau asupra capacității noastre de a face față concurenței în cadrul unei piețe extinse europene. Aici trebuie să fim foarte echilibrați și foarte atenți la asumarea acelor angajamente. Totul, desigur, depinde de calitatea negociatorilor noștri și vreau să spun că calitatea lor este apreciată înalt de către oficialii europeni. De asemenea, UE este interesată în a asista, între timp, echipa de negociatori pentru ași îmbunătăți capacitățile de negociere și, de asemenea, de ai transfera experiența și cunoștințele necesare pentru a discuta acest capitol. Recent a fost anunțat un proiect în acest sens ce va permite organizarea unor traininguri speciale pentru echipa de negociatori, traininguri care vor fi organizate de specialiști europeni, experți europeni care, într-un fel sau altul, au participat la astfel de negocieri în trecut.

Corneliu RUSNAC: Totuși în cât timp ar putea finaliza negocierile pe marginea Acordului de Asociere?

2. Durata negocierilor pe marginea Acordului de Asociere dintre R. Moldova și UE

Victor CHIRILĂ: Deocamdată R. Moldova merge foarte bine. Nu au apărut obstacole de netrecut. Există optimism din ambele părți. Există și voință politică la Chișinău necesară pentru a parcurge acest drum. Personal cred că un astfel de Acord ar putea fi negociat în următorii 2 ani, cu condiția că situația politică de la Chișinău nu va afecta ritmul acestor negocieri și nu va afecta mandatul echipei moldovenești de negociatori.

Corneliu RUSNAC: Dl Gheorghiu sunteți de acord?

Valeriu GHEORGHIU: Aș vrea să fiu de acord. Ar fi foarte bine să terminăm în doi ani pentru că aceasta ar însemna să negociem tot ceia ce este prevăzut în acord, inclusiv și așa numita mobilitate a persoanelor. Este un subiect care se referă și la circulația cu sau fără vize sau posibilitatea de a merge și de a se stabili în UE. Cel puțin noi, cei care negociază acest acord, deși înțelegem că nu va fi ușor dar, am vrea să fie așa, în doi ani și încercăm să facem tot posibilul.

Corneliu RUSNAC: Acest Acord de Asociere care se negociază acum cu UE este la fel ca cel pe care l-au negociat anterior țările din Europa de Est, cum ar fi Bulgaria, Ungaria, România, sau cele din Balcanii de Vest sau este vorba, totuși, de un altfel de document? Ce va spune el despre perspectiva europeană a R. Moldova, dl Gheorghiu?

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

3. Acordul de Asociere dintre R. Moldova și UE și perspectiva europeană a R. Moldova

Valeriu GHEORGHIU: Sperăm că va spune ceva dar, situația la ziua de azi este următoarea: este acordul propus în cadrul Parteneriatului Estic care nu prevede formularea unei astfel de perspective pe de o parte. Pe de altă parte, Comisia Europeană și negociatorii ei toți spun „lăsăm preambulul la urmă”. Când o să vedem esența, adică ce s-a negociat. Noi, într-adevăr, mai ales dacă vorbim despre implementarea legilor, despre implementarea instituțiilor respective, dacă o să demonstrăm că ele corespund la o un anumit grad standardelor europene atunci UE poate să-și aducă aminte că în același Parteneriat Estic este stipulat că fiecare țară parteneră va fi apreciată individual. Și atunci, nu exclud că se va putea formula cel puțin într-o formă mai indirectă perspectiva europeană a R. Moldova. Trebuie să mă înțelegeți corect. Noi nu putem declara acest lucru până când nu avem o înțelegere cu partenerii europeni. Cel puțin, în mandatul nostru acest moment este reflectat. Noi solicităm de la Comisia Europeană ca să fie formulată perspectiva europeană a R. Moldova.

Corneliu RUSNAC: Dl Chirilă ce beneficii ar oferi R. Moldova un astfel de Acord de Asociere?

4. Beneficiile Acordului de Asociere pentru R. Moldova

Victor CHIRILĂ: Un astfel de Acord de Asociere, în primul rând, din punct de vedere al economiei va asista în a ne integra economia în spațiul UE și acest lucru înseamnă instituții care să funcționeze conform practicilor UE, legislație practic identică cu a UE. Acest lucru înseamnă, de asemenea, liberalizarea regimului de vize cu UE, integrarea sistemului nostru energetic în spațiul UE. Nu mai vorbesc de conectarea infrastructurii noastre, a transportului la cea a comunității UE. Din punct de vedere politic, UE nu este gata să ne ofere acea perspectivă de integrare europeană la acest moment. Dar, lucrurile evoluează. Un exemplu relevant îl oferă chiar Politica Europeană de Vecinătate. Politica Europeană de Vecinătate la momentul concepției sale nu vorbea clar despre perspectiva liberalizării regimului de vize, vorbea despre facilitare. În cele din urmă, s-a oferit Parteneriatul Estic și în cadrul acestei noi inițiative a apărut și regimul liberalizat de vize. De asemenea, Politica Europeană de Vecinătate așa cum a fost ea anunțată în 2004 nu se vorbea despre un acord de comerț liber aprofundat și cuprinzător care să prevadă un proces aprofundat al legislației noastre cu cea a UE. Iată că Parteneriatul Estic ne aduce această nouă perspectivă. Privesc la această Politică Europeană de Vecinătate din care facem noi parte ca pe un proces evolutiv. Totul se schimbă. Nu exclud că în următorii doi ani această nouă inițiativă Parteneriatul Estic să evolueze și să vină cu noi oportunități pentru țara noastră. Ca aceste oportunități să apară mai curând sigur că este nevoie ca și realitățile la noi în interior să se schimbe, iar Acordul de Asociere ne oferă un instrument puternic pentru a schimba realitățile în țara noastră cu asistența UE. Am văzut săptămâna trecută că UE este gata să investească în R. Moldova dacă există voință politică și o viziune clară asupra direcțiilor pe care trebuie să le urmeze țara și guvernarea.

Valeriu GHEORGHIU: Dacă aș putea să adaug câteva momente. Numai negocierea Acordului deja a impulsionat relațiile noastre bilaterale cu mai multe țări, membre ale UE. Amintesc aici Polonia, Lituania, România, Slovacia. Practic cu toate au fost încheiate acorduri de colaborare în domeniul integrării europene și prin care aceste țări și-au asumat obligația să ne ajute, să ne acorde asistență. Mai

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

mult ca atât, la reuniunea donatorilor din 24 martie, practic toți cei care au vorbit au pomenit despre importanța acestui acord. Deși, acest Acord ne oferă integrarea economică și asocierea politică, nu integrarea politică, totuși, este un pas mult mai avansat față de Acordul de Parteneriat și Cooperare care a fost anterior, însăși denumirea Acordului spune: Cooperare și Parteneriat.

Corneliu RUSNAC: Când vorbim despre relațiile cu UE nu putem să nu pomenim și despre problema liberalizării regimului de vize, la care ne-am și referit tangențial puțin mai sus. Iată la începutul verii va începe dialogul și la acest capitol u UE dar, cât de real este ca cetățenii moldoveni să poată călători în UE fără vize într-un viitor previzibil? Dl Chirilă?

5. Liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii R. Moldova

Victor CHIRILĂ: Cred că acest lucru este foarte real. În ciuda reticenței unor state membre ale UE, cred că în cele din urmă, liberalizarea regimului de vize cu țara noastră este o decizie, în primul rând, politică. Și dacă lucrurile în R. Moldova vor merge pe un făgaș care să satisfacă așteptările UE cred că și viziunea statelor membre UE asupra acestui subiect se va schimba foarte curând. De aceea, faptul că dialogul asupra liberalizării regimului de vize urmează a fi demarat la 15 iunie este un mesaj extrem de puternic de susținere pentru R. Moldova dar, trebuie să realizăm că munca grea începe de acum în acolo.

Corneliu RUSNAC: Dl Gheorghi ce condiții, foarte exacte, are de îndeplinit R. Moldova pentru a putea obține un regim de vize liberalizat cu UE și cum va avea loc procedura de atingere a acestui obiectiv.

Valeriu GHEORGHIU: Sunt mai multe etape dar, esențial, una din condițiile de bază este perfectarea documentelor de călătorie cu date biometrice, adică a pașapoartelor biometrice. Practica țărilor din Balcani, care au obținut recent regimul de călătorie fără vize arată că atunci când 70-80% din populație au aceste pașapoarte biometrice atunci li se deschide posibilitatea de a circula fără vize. Bineînțeles că sunt și alte aspecte, rămâne asigurarea ordinii publice, fiindcă libertatea circulației fără vize înseamnă libertatea circulației pentru toți pentru elementele infracționiste. Asta înseamnă că trebuie să fie și controlul strict la frontieră, și în interiorul țării. Să nu uităm că mai este și problema Transnistriei dar, în principiu, nu sunt nici un fel de probleme insurmontabile. Ele toate se soluționează cu pașapoartele biometrice. Este Decizia Guvernului și declarația Ministrului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor că din Ianuarie 2011 aceste pașapoarte vor fi perfectate pentru toată lumea. Rămâne de văzut prețul dar, iarăși este declarația Primului Ministru care spune că Guvernul va căuta mijloace pentru a compensa prețurile relativ înalte pentru aceste pașapoarte.

Corneliu RUSNAC: Regimul liberalizat de vize se negociază sau este un șir de condiții pe care R. Moldova trebuie să le îndeplinească și în urma îndeplinirii acestor condiții regimul este pus în aplicare?

Valeriu GHEORGHIU: Deosebirea de alte subiecte este că aici nu putem să discutăm, să spunem suntem de acord cu asta sau nu suntem. Trebuie să îndeplinim în mod obligatoriu condițiile care ni le pune, în cazul dat, UE. Nu se negociază. Numai atunci când vom îndeplini tot ce este specificat în așa numita foaie de parcurs, care sperăm să o obținem de la Comisia Europeană peste un timp, nu știu, o

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 28, din 04.04.2010

jumătate de an, un an, un an jumătate, asta va depinde de noi. Este foarte importantă remarca dl Chirilă că depinde de situația din țară pentru că trebuie să se ia o decizie politică. Noi suntem exact aceiași oameni cum sunt și albanezii, kosovarii, macedonenii și alții, care au deja libertatea aceasta de a circula sau perspectiva. Noi nu ne deosebim prin nimic. Pur și simplu trebuie să fie un climat politic în țară și să se ia decizia.

Corneliu RUSNAC: Un climat politic favorabil, desigur. Spre regret timpul rezervat emisiunii noastre a expirat. Eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la acest program Stimați ascultători, eu Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația Friedrich Ebert. Pe curând!